

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre . . . 6 „	Felelős szerkesztő: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, VI, Andrásy-út 1.
--	---	---

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — Végrendelet tétele a magyar polgári törvénykönyv II. szövege szerint. — A közjegyzőhelyettesi kérdésről. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874 : XXXV. és 1886 : VII. törvénycikkek) története.

Irta: Rupp Zsigmond, budapesti kir. közjegyző.
(Folytatás.)

VI. Reformtörekvések és a magyar jogászgűlés.

A hetvenes években a *budapesti kereskedelmi és iparkamara* foglalkozott először a közjegyzői intézmény feltámasztásának kérdésével.

Titkára, dr. Szvetenay Miklósnak kezdeményezésére, aki a közjegyzőség későbbi reformtörekvéseiben is tevékeny részt vett, már az 1868. évi június 30-án tartott ülésében elfogadott egy memorandumot, amelyben erőlyesen sürgette az akkori kormánynál az intézmény behozatalát, és pedig nemcsak a benső országos kereskedelem

és forgalom érdekében, hanem utalva különösen ennek a külföldi kereskedelemhez való vonatkozásaira is.

Szerinte: „a forgalmi élet mai fejlettségében ezen intézmény többé nem nélkülözhető, — a kérdés megoldását tehát veszély nélkül most már tovább halogatni nem lehet.“

Felterjesztéséhez kész törvényjavaslatot is csatolt.

De az akkori politikai viszonyok közt, amikor a kormánynak minden figyelmét a súlyos külügyi gondok, a porosz-osztrák háborúnak az állam alapjait megrázó vihara kötötte le, a felterjesztés pusztába kiáltó szó maradt.

Jobb is volt ez így! A Schmerling meg Belcredi kormánytól független, szabadelvű intézmény alkotását remélni úgysem lehetett volna.

Am azért hálánkra méltó az a testület, amely intézményünk érdekében szavát elsőnek emelte fel.

A közjegyzői intézmény reformügyét azután, az 1868-ik évben, annál erélyesebben karolták fel az ország ügyvédi egyletei. Köztük a „Budapesti ügyvédi egylet“ vezetett, ami természetes, hisz tagjai sorában az akkori magyar jogászvilág legkiválóbbjai foglaltak helyet: egy Szilágyi Dezső, Busbach Péter, Brode Lipót, Bogdány Lajos, Környei Ede, Pósfay Károly, Simon Florent Teleszky István stb.*

Csakhamar követték a példát az ország többi ügyvédi egyletei is. Igaz, törekvéseikben az idealizmussal nem tartott mindenhol lépést a rátermetség. A rögtönzés jellemezte nem egynek a tevékenységét az alaposág

* Választmányának tagjai voltak, akik a mozgalomból szintén kivették részüket: Apáthy István, Aradi Antal, Bellág József, Bogisich Lajos, Dárday Sándor, Deszkáss Gusztáv, Horváth Károly, Kár Mátyás, Nagy Károly, Neszkovits Döme, Mannheimer Ignác, Sigmund Vilmos és szerző. (Közülük ma már csak ketten élünk.)

rovására. Nem is lehetett ez másképp, amikor arról volt szó, hogy egy olyan idegen intézmény honosíttassék meg jogéletünkben, amely a külföldi államokban előttünk nem igen ismert rendszer keretében fejlődött, még pedig évszázadokon át különféle változásokon keresztülmenve.

Pusztá elméleti alapon pedig nem lehet ilyen intézményt elbírálni és szervezni!

Egyesek javaslataiban, amik anélkül készültek, hogy a beható, kölcsönös eszmecsere szűrőjén keresztülmentek voltak, találhattunk is igen jellemző furcsaságokat.

A vidéki ügyvédi egyletek és egyéb testületek véleményeit s javaslatait — a kormány hivatalos javaslatával való összefüggésüknél fogva — alább fogjuk érinteni az igazságügyministerium kebelében nemsokára megindult enquete-tárgyalások ismertetésénél; míg a mozgalmat vezető „Budapesti ügyvédi egylet“-nek tárgyalásairól helyénvaló már itt megemlékezni.

Ez az egylet a közjegyzői intézmény megteremtését példátlan buzgalommal, alapos szaktanulmányok után karolta föl és szava országszerte visszhangra találván, — az ige nemsokára testté lőn.

Az egylet jogászait egy fontos kérdés: a közjegyzői kényszer kérdése, már kezdetben két pártra szakította.

Az egyik párt vezetői — dr. Környei Ede és dr. Teleszky István ügyvédek — a közjegyzői kényszer ellen tántoríthatlan következetességgel a legszívósabb küzdelmet fejtették ki, míg a kényszer barátainak táborát Pósfay Károly kir. táblai bíró (később közjegyző Sopronban) és dr. Halmosi Endre igazságügyministeri tanácsos vezették.

A két párt a harcot elsősorban az egylet kebelében vívta meg, és pedig egy Környei Ede által beterjesztett terjedelmes indítvány alkalmából.

A jogászvilág nevezett korifeusai később az „*első magyar jogászgyűlés*“ elé vitték a vitás kérdést, ahol szintén két párt nézett egymással farkasszemet.

A jogászgyűlés tárgyalásait *dr. Pauler Tivadar* egyetemi tanár, későbbi igazságügyminister elnöklete alatt 1870. évi szeptember hó 25-én kezdette meg és 30-án be is fejezte.

A jogászgyűlés tárgyalásainak ismertetésével kimerítjük az ügyvédi egyesület kebelében lefolyt harcot is, mert a főszereplők itt is, ott is, ugyanazok.

Ügyünket *dr. Pósfay Károly* a következő indítvánnyal vitte a gyűlés elé:

„Mondja ki a jogászgyűlés: *hogyan* jogbiztossági állapotunk javítását eredményező egyik lényeges jogi reformkép, valamint a forgalom élénkítésére s a hitel emelésére, a népünkben elgyengült jogérzet szilárdítására, a társadalmi rend és józan szabadság gyámolítására, és irányadó hathatós befolyást gyakorló segédeszközök is, a célszerűen szervezett közjegyzői intézetnek, **mint önálló és a bíróságoktól teljesen független egyik állami jogi hatósági intézetnek** oly hivatási körrel hazánkban történendő behozatalát tekinti, mikép a közokiratok intézményének és egyáltalában a magánjogi téren szükséges jogbiztossági előintézkedéseknek összes teendői, a behozandó közjegyzői intézet kizárólagos hivatási hatáskörébe soroltassanak, nemkülönben, mikép a közjegyző által kiállítandó közokiratoknak végrehajtó- és kizárólagos telekkönyvi bekelezési jogerő tulajdoníttassék.“

A jogászgyűlés központi bizottsága véleményezésre Bogdány Lajosnak adta ki az indítványt, aki a közjegyzői kényszert a házastársak, valamint a gyámok és gondnokok által kötött szerződésekre is kiterjeszteni ajánlotta.

A jogászgyűlés *IV. szakosztályának* 1870. szeptember 26-án tartott ülésében az előadó *Környei Ede* volt. Ő az indítványt általánosságban melegen pártolta, az intézmény meghonosításának szükségét hathatós érvekkel indokolta, élénk színekkel ecsetelve az akkori rendezetlen, bizonytalan jogállapotot — amelynek megszüntetését csakis a közjegyzői intézménytől lehet remélni — s indítványozta, hogy a szakosztály mondja ki a közjegyzőség meghonosításának szükséges voltát.

Halmos Endre szintén pártolta az indítványt és a következő határozatot kérte kimondatni:

„*Törvénykezési rendszerünk korszerű átalakításának szükségképeni követelménye, hogy a közjegyzőség, mint a bíróságtól és ügyvédségtől teljesen elkütonított, önálló közintézmény szerveztessék, hogy a közjegyzők működésükben csak a törvénynek legyenek alárendelve s az általuk hatáskörükön belül felvett okmányok közokirati erővel bírjanak.*“

A közjegyzői intézmény szükségessége ellen a hosszú tanácskozás folyamán egyetlen felszólalás sem történt.

Számbavehető vita csakis afölött merült fel: „*vajjon a perenkívüli eljárás mily határig ruháztassék át a közjegyzőre?*“ De a véleménykülönbségek itt csak a részletekre vonatkoztak.

A délelőtti vita befejeztével a szakosztály, Környey indítványa értelmében, a következő rövid elvi határozatban állapodott meg:

„*A közjegyzői intézményt Magyarországon meghonosítani szükséges.*“

A részletkérdéseknél — miután Pósfay indítványának egyes részleteit új szövegezéssel összevonta — nagyobb vita fejlődött ki, ami egész nap eltartott. A végeredmény az volt, hogy a gyűlés *egyhangúan elfogadta* Halmosy indítványát, mert a felszólalók legtöbbszörének

véleménye szerint a jogászgyűlésnek nem lehet hivatása részletekbe bocsátkozni, hanem be kell érnie az elvi kijelentéssel.

A szeptember 29-én dr. Pauler Tivadar elnöklete alatt tartott *teljes ülés* elfogadta a szakosztály indítványát, míg Schulek Gusztávnak azt a pótindítványát, hogy: „miután a közjegyzői intézménynek nálunk egész terjedelmében azonnali behozatala nem időszerű(!), azt egyelőre *csak szűkebb körrel* lehet honosítani“, elvetette.

Ez volt a magyar jogászság összességének legelső szakszerű, nagysúlyú állásfoglalása a közjegyzői intézmény meghonosítása érdekében, ami az igazságügyi kormányzatnak — az akkoriban már folyamatban lévő codificationalis eljárásban — hatalmas erkölcsi támaszául szolgált.

(Folyt. köv.)

Végrendelet tétele a magyar polgári törvénykönyv II. szövege szerint.

(Bírálati megjegyzések szövegmódosításokkal.)

Irta: Dr. Holitscher Szigfrid, budapesti kir. közjegyző.

1565. §.

2. és 3. pontok elhagyhatók.

4. pont után mint új pont: „a végrendelezőknek gyámja vagy gondnoka“.

5. pont után mint új pont: „aki hivatalvesztést kimondó ítélet hatálya alatt áll.“

1. A törvény csak a *kizárási okokat* sorolhatja fel és nem a *tanuzási képtelenség* eseteit, melyek, valamint a közreműködhetésre általában bizonyos testi vagy elméleti fogyatkozásból, ép úgy in concreto más körülményekből is folyhatnak és ennél fogva kimerítően nem is szabályozhatók, hanem önként adódnak azon rendelkezésekből, melyek a végrendelet tételénél közreműködőktől bizonyos észlelést és tanusítást és ennél fogva implicite az erre való képességet is megkívánják.

2. A legközelebbi hozzátartozók kizárásának indoka a gyám és gondnok kizárása mellett is szól és ennél fogva az 1568. § az általános kizárási esetek közé volna felveendő, különösen tekintettel a magánvégrendeletre.

3. Az 1570. § 2. pontja a kvalifikált esetre szóló 1565. § 5. pontjával szemben mint rövidebb időtartamu kizárási ok szerepeljen, de nemcsak mint utasító rendszabály, mert erre a megkülönböztetésre nincsen ok és különösen, mert így a magánvégrendeletnél, melynél a dolog természeténél fogva egyáltalán nincs is helye rendszabályoknak, az 1570. § 2. pontja egészen elesne, ami egyáltalán nem indokolt, ha arra a közvégrendeletnél szükség van.

1566. §

végén hozzáfűzendő: „ha közreműködésre a végrendelet tételéhez szükség volt“, vagy: „Nem semmis a tanu vagy hozzátartozója javára szóló részesítés, ha a tanu közreműködésére a végrendelet tételéhez szükség nem volt.“

Továbbá új bekezdés: „Nem értendő ide a végrendeleti végrehajtónak való kinevezés.“

1. „Közreműködés“ alatt érthető általában: mint közjegyző, bíró, tolmács vagy tanu, nem tekintve vajon a végrendelet érvényességéhez az illető közreműködésére szükség volt. Nem volna pedig helyes a tanu részesítését semmisnek tekinteni, ha a végrendelezés feles számú tanuk előtt történt, vagy ha a végrendelező a tanus magánvégrendelettel utóbb, más tanuk közreműködésével, az 1571. § 2. bek. szerint járt el. Ha azonban a közjegyző stb. részesítése mindenképen, tehát az 1588. § esetében is ki volna zárandó, a második helyen ajánlott szöveg volna felveendő, mely nemcsak a feles számú tanuk előtt való végrendelezést (II. Szöveg előadói terv.), hanem a tanus magánvégrendeletnek közjegyzői végrendeletté való minősítését is fedi.

2. Nincsen ok kizárni különösen a végrendeletet felvevő közjegyzőnek szokásos és hivatásából folyó kinevezhetését a végrendeleti végrehajtói tisztre is. Amennyiben a végrendelet neki ezért jutalomdíjat biztosít, a birói mérlegelésre bizható, mennyiben felel meg az a szokásos és méltányos díjazásnak és mennyiben képez esetleg semmisnek tekintendő „részesítést“. De semmiesetre sem érintheti ez magának a kinevezésnek hatályát.

1566/a §.

Jegy- vagy számjegyrással végrendeletet tenni nem lehet. A géppel való irás sajátkezű irásnak nem tekinthető.

1. Az 1876 : XVI. t.-cz. 11. §-a kételyek kizárása végett és figyelemmel a hibás olvasás lehetőségére, holograf végrendeletnél pedig az egyéni jelleg hiányára stb. mindenesetre átveendő, oly szöveggel azonban, hogy az aláírásra vagy az 1573. § szerinti jegyzőkönyvbe írásra is kiterjedjen.

2. A gyakorlatban felmerült kételyekre való tekintettel továbbá egyrészt kifejezendő, hogy az idegen kézzel irt végrendeletnél nem lényeges a „kézzel“ való irás és így alkalmazható a gépirás is (amiben pl. Ausztriában az Optk. 579. §-ra vonatkozólag még legujabban is eltértek egymástól a bírói döntések. L. osztr. legfels. t.-szék 1912. április 30. 369. cz.), másrészt a holograf végrendeletnél és az aláírásnál, ahol az irás felismerhetésén és ennél fogva egyéni jellegén fekszik a súly, a gépirás kizárandó.

1568. §.

elmarad.

L. 1565. §-nál.

1569. §.

kiegészítendő: „vagy szolgálatában áll“.

Nem elegendő ily értelmű utasító rendszabály (1570. § 2.). A végrendeletet felvevő hivatalos személy ellenőrzésére legkevésbé alkalmasak azok, akik tőle függő viszonyban vannak. Az iroda-személyzetnek a tanuskodásra való alkalmazása actualisabb, mint a közjegyző rokonaié és könnyen állandóvá válik, amit mindenképen ki kell zárni.

1570. §.

elmarad.

L. 1565. és 1569. §§-nál.

1571. §.

1. bekezdésében „*azt okiratba foglalja*“ helyett: „*erről okiratot vegyen fel*“ ;

2. bekezdésében „*Az átadott iratot a jegyzőkönyvhöz kell csatolni*“ elhagyandó.

3. és 4. bekezdésében „*a végrendeleti iratot*“ helyett; „*az okiratot*“.

1. Nemcsak a végakaratot kell okiratba foglalni, hanem az egész ügymenetet is. (1580. §). Kifejezhető ez talán azzal is, ha „*azt*“ helyett „*ezt*“ mondatnék.

2. Miben áll és nyilvánul az átadott iratnak a jegyzőkönyvhöz való „*csatolás*“-a? A csatolás módját tulajdonképen az 1581. § szabályozza, de miután ez csak utasító rendszabály, ellenben maga a csatolás érvényességi kellék („*kell*“), ennél fogva nem lehet utóbbi alatt az 1581. § szerinti eljárást érteni. Ha tehát a csatolás függetlenül az 1581. § szabályától itt érvényességi kellékül állítatik fel, — aminek az azonosság biztosítása szempontjából kétségtelenül van is jogosultsága — akkor azt közelebbről meg is kell határozni, vagyis tulajdonképen az 1581. § rendelkezéseit vagy valamely más ugyanezen célra szolgáló szabályt (pl. az átadott iratra vagy borítékára vezetendő és a közreműködők által aláírandó záradékot) kellene érvényességi kellékül felállítani. De ha ezt nem tesszük, ami mellett szintén nyomós okok szólnak, akkor a „*csatolást*“ mint érvényességi kelléket egyáltalában el kell hagyni, mert különben oly esetben, amikor az 1581. § szabálya nem lett betartva, ami a végrendelet érvényességét nem érinti, nem igen képzelhető el, hogy miben lesz mégis megállapítható az iratnak érvényességi kellékét képező csatolása? L. a kérdés eldöntését 1581. §-nál.

3. 4. A közjegyző által a végakaratról és végrendelezésről felvett okiratot alig lehet „*végrendeleti irat*“-nak nevezni, mely kitétel sokkal inkább az 1571. § 2. bek. szerinti iratnak felel meg. U. e. megjegyzés áll a következő §-okra is.

1572. §.

„elolvasásra“ után beszúrandó: „is“.

Az elolvasásra való átadás nem a felolvasás helyébe lép, mint a közjegyzői okiratnál általában (Közj. törv. 79. § d) pontja és 76. § 1. bek. egybevetéséből), hanem tekintve, hogy a tervezet szerint (1575. §) a tanuknak a mai jogtól (80. sz. t. ü, hat.) eltérőleg a végakarát kijelentésénél is jelen kell lenniök, a felolvasás a végrendelező általi elolvasás esetében sem mellőzhető, miután a tanuknak nemcsak a végrendelező általi helybenhagyást, hanem a kijelentés és a felvétel egyező voltát is tanúsítaniok kell, míg ma a siket végrendelet esetében a kijelentésnél jelen nem

volt tanuk előtti felolvasás teljesen tárgytalan, miután a tanuk nem a felolvasott, hanem az elolvasott okirat helybenhagyását, a felvétel egyező voltát pedig egyáltalán nem tanúsíthatják.

1573. §.

„sajátkezüleg írja be a jegyzőkönyvbe vagy sajátkezüleg írja külön lapra stb.“ helyett: „a közjegyző előtt sajátkezüleg írja red az átadott iratra vagy annak borítékára“.

A jegyzőkönyvbeírás nem felel meg a mi jegyzőkönyv-rendszerünknek, mely eltér a német záradékolt jegyzőkönyvtől. A külön lapra való írásnál pedig mindenesetre megfelelőbb magára a végrendeletre vagy borítékára való írás, mely az azonosítást is szolgálja. A külön lap „csatolásá“-ra végül állanak az 1571. §-nál mondottak.

1574. §.

jelenlegi szövege helyett: „Az 1571. § 1. bekezdése esetében az okiratot a végrendelező által értett nyelven, az 1571. § 2. bekezdése esetében a jegyzőkönyvet mindig magyar nyelven kell felvenni és ha a végrendelező a közjegyző előtt kijelenti, hogy a magyar nyelvet nem érti, a közjegyzőnek a jegyzőkönyvet a végrendelező előtt, általa értett nyelven meg kell magyaráznia.“

Ha a közjegyző a végrendelező által értett nyelven okiratot felvenni, vagy magyarázni jogosítva nincsen, a végrendelezés hites tolmács közvetítésével történik. A tolmácsnak az okiratról vagy jegyzőkönyvről fordítást kell készítenie vagy hitelesítenie. A fordítást a végrendelező előtt fel kell olvasni és a végrendelezőnek az okirat vagy jegyzőkönyv helyett a fordítást kell sajátkezüleg aláírnia, vagy annak kijelentésével, hogy nem tud vagy nem képes írni, helybenhagynia.

1. Az 1574. § nem szabályozza kimerítően a nyelvkérdést, hanem csupán az idegennyelvűek végrendelezésének egy esetére állít fel szabályt. Az ajánlott új szöveg ezzel szemben egyfelől az 1576. § 1. bekezdésében célzott eredményt biztosítja, úgy azonban, hogy a hiteles személy általi végrendeletfelvétel jellegének megfelelően nem azt írja elő, hogy a végrendelezőnek az okirat vagy jegyzőkönyv nyelvét értenie kell, hanem azt, hogy az okiratot vagy jegyzőkönyvet a végrendelező által értett nyelven kell felvenni, illetve magyarázni. Másfelől az okirat, illetőleg jegyző-

könyv nyelvét általában szabályozza úgy az esetre, ha a közjegyző a fél nyelvén okiratot felvenni vagy magyarázni jogosítva van (első bekezdés), valamint az esetre is, ha ilyen jogosítvánnyal nem bír (második bekezdés).

2. Magát a végakaratot magában foglaló okiratnak idegen nyelven való felvételét meg kell engedni, mert nem lehet megelégedni a közjegyző általi magyarázással; de a közjegyző hivatalos eljárásáról felvett jegyzőkönyvnek mindig az állam és törvénykezés nyelvén leendő felvételétől nem lehet eltekinteni és meg lehet elégedni a nem magát a végrendelezést, hanem csupán az átadás tényével úgyszólván kifejezett animus testandi és a többi végrendeleti cselekmények tanúsítását tartalmazó jegyzőkönyvnek a jogosítvánnyal bíró közjegyző általi magyarázásával is (közj. nov. 26. §.) Utóbbi szempontból tehát helytelen az 1576. § 1. bek.-nek az a rendelkezése, hogy a végrendelezőnek „a jegyzőkönyv nyelvét“ is okvetlen értenie kell. Ugyanaz, ami a jegyzőkönyvre, áll az okiratnak is csupán az eljárást tanúsító részére, ami a közj. törv. 79. § utolsó bekezdésében foglalt és rendszabályként fennmaradó előírásából önként folyik.

3. Az, hogy az okiratnak a végrendelező által értett nyelven való felvétele és a jegyzőkönyvnek esetleg ezen nyelven való magyarázása érvényességi kellék, ki van fejezve az ajánlott szövegben. Az pedig, hogy további érvényességi kellék a közjegyzőnek eziránti külön jogosítványa, következik nemcsak a közj. törv. 7. §-ból (ha más nyelven venné fel, nem is járna el, mint közjegyző), de az ajánlott szöveg második bekezdéséből is, mely ezen jogosítvány hiánya esetére kötelezően előírja a tolmács közvetítését.

4. A fordításnak csatolása csak rendszabály lehet. (L. 1571. §-nál).

5. A tervezet szerint a végrendelezés ezen esetében a végrendelező nem írja alá az okiratot, ami megfelelő is, tekintve az idegen nyelvű okirat aláírásától való idegenkedést. De ehelyett mindenesetre a perfectuálás szempontjából meg kell követelni a fordítás aláírását.

1576. §.

elhagyható.

Az 1. bekezdés helyébe lép az 1574. §-nak az új szöveg szerinti 1. bekezdése.

A 2. bekezdés részben önként értetődő kelléke a tanuzási képességnek, részben helytelenül követeli meg a tanutól, hogy a jegyzőkönyv nyelvét értse. L. ezekre nézve az 1565. §-nál 1. alatti és 1574. §-nál 2. alatti indokolást.

1577. §.

2. bekezdésének jelenlegi szövege helyett:

A közjegyző az 1. bekezdésben említett kellékekről győződjön meg és figyelmeztesse azokra a végrendelezőt.

1. Az 1577. § 2. bekezdése kapcsolatban az 1580. §-al, érvényességi kellékül állítja fel a közjegyzőnek az olvasni-írni tudásról és az aláírásról való meggyőződését, illetve az erre való figyelmeztetését és ezeknek tanusítását. Lehetetlenség pedig, hogy a közjegyző meggyőződésének, vagy figyelmeztetésének, vagy ezek tanusításának hiánya a végrendelet érvénytelenségét okozza oly esetben, amikor a végrendelező az iratot tényleg olvasni tudta és aláírta. Az eziránti szabálynak csak előzetes jogvédelmi jelentősége lehet, hogy t. i. érvényességi kellék egy előzetes bizonyítéka produkáltassék, aminek elmulasztása kártérítésre kötelezetté teheti a közjegyzőt a bizonyíték hiányából felmerült költségekért és egyéb hátrányokéért, de ha a kellék utóbb más uton bebizonyítást nyer, érvénytelenséget magában véve nem okozhat.

2. A meggyőződés és figyelmeztetés szabályozásának mikéntje, kapcsolatban a nyílt és zárt irat eseteivel, sem megfelelő. Zárt iratnál is meggyőződhetik a közjegyző és tanusíthatja, hogy a végrendelező pl. német nyelven, amelyen az okirat kijelentése szerint írva van, olvasni tud és akkor későbbre már csupán az az egyszerű ténykérdés marad fenn, hogy tényleg németül van-e írva? Viszont nyílt iratnál sem győződhetik meg a közjegyző mindig arról, hogy a végrendelező az iratot magát olvasni tudta és tényleg aláírta. Pl. a végrendelező vonakodik az iratot a közjegyző előtt akár csak egy kis részében is olvasni, abba egyáltalán betekintést nem enged, vagy nem akarja a közjegyző előtt esetleg újból aláírni, már pedig az aláírásról való tényleges meggyőződésnek más módja nincsen. Ennélfogva nyílt iratnál sem lehet a meggyőződést a közjegyzőre kötelezően és felelősség terhe mellett előírni és szükséges lehet a figyelmeztetés is; másfelől zárt iratnál sem kell a meggyőződés alól őt egyáltalán felmenteni. Az ajánlott

új szöveg szerint a közjegyző a körülményekhez képest fog eleget tenni az általánosabban szövegezett utasításnak.

1578. §.

„meg kell győződnie“ helyett: „győződjön meg“.
L. 1577. §-nál indokolást 1. alatt.

1580. §.

Az 1571. § 1. bekezdése esetében az okiratban, 2. bekezdése esetében a jegyzőkönyvben tanusítani kell a végrendelezéshez az 1571—1575. §-ok szerint megkivánt kijelentéseket és cselekményeket.

Az okiratban vagy jegyzőkönyvben ezenfelül a közjegyző tanusítsa:

az 1571. § 2. bekezdése esetében, hogy meggyőződött arról, hogy a végrendelező az átadott irat nyelvét érti, annak nyelvén és írásmódja szerint tud és képes olvasni és az iratot maga írta alá, úgyszintén hogy figyelmeztette a végrendelezőt ezen kellékekre;

az 1572. § esetében, hogy meggyőződött arról, hogy a végrendelező az okirat vagy jegyzőkönyv nyelvén és írásmódja szerint tud és képes olvasni;

az 1573. § esetében, hogy meggyőződése szerint a végrendelező néma vagy egyéb okból nem képes beszélni;

az 1574. § esetében a végrendelezőnek azt a kijelentését, hogy azoknak a nyelveknek egyikét sem érti, amelyeken a közjegyző okiratot felvenni vagy megmagyarázni jogosítva van.“

1. A kijelentéseket kell tanusítani, mert az 1571. § 1. bekezdése esetében a tanusítás nemcsak ténytanusítás, hanem elsősorban a tartalom tanusítása.

2. Az 1572. § szerint alkotott végrendeletnek nem érvényességi kelléke az, hogy a végrendelező a közjegyző meggyőződése szerint nem hall, mert hiszen az elolvasásra való átadás és a végrendelező kijelentése, hogy elolvasta, csupán egy plus, amely a felolvasást nem teszi mellőzhetővé és amely a végrendelet érvényességét természetesen nem érinti oly esetekben sem, ha a végrendelező a közjegyző meggyőződése szerint hall. Ennélfogva a siketségről való meggyőződés tanusítása egyáltalán felesleges. Már az 1573. § és 1574. § eseteiben a közjegyzőnek a némaságról való meggyőződése, illetve a végrendelező kijelentése előfeltétele

annak, hogy ezen §-ok szerinti eltérésekkel lehessen érvényesen végrendeletet tenni és így a tanusítás előírása megfelelő. De ép úgy előírandó az 1571. § 2. bek. szerint alkotott végrendeletnél is az 1577. § kellékéről a körülményekhez képest való meggyőződés.

3. Azonban már az előbbieken jeleztetett, hogy a végrendelet érvényessége csupán attól függhet, hogy az 1571. § 2. bek. esetében a végrendelkező az irat nyelvét tényleg érti-e stb. és az 1572. § esetében, hogy olvasni tényleg tudja-e, de nem attól, hogy a közjegyző erről meggyőződött-e? Ennélfogva ennek tanusítása sem írható elő érvényességi kellékül és egyáltalában az 1580. § második része csak utasító rendszabályként szövegezendő.

4. Annak tanusítása, hogy a fordítást a tolmács készítette vagy hitelesítette, felesleges és különben is bennfoglaltatik már az 1580. § első részében, mert az 1574. § értelmében ez is a végrendelezéshez megkívánt cselekmény.

1581. §.

Az 1571. § 2. bekezdése esetében a közjegyző az összes többi közreműködő és a végrendelkező jelenlétében az átadott iratot zárja borítékba, s ezt hivatalos pecsétjével, és ha a végrendelkező kívánja, az ő pecsétjével is oly módon ellátva, hogy a pecsét feltörése nélkül a boríték felbontható ne legyen, arra sajátkezű aláírása mellett jegyezze rá, hogy kinek a végrendeletét foglalja magában és azt zsinórral fűzze a jegyzőkönyvhöz, a zsinórt pedig hivatalos pecsétjével és ha a végrendelkező kívánja, az ő pecsétjével is erősítse a borítékhoz és a jegyzőkönyvhöz.

A közjegyző a jegyzőkönyvben említse meg, hogy ezen rendelkezéseknek eleget tett.

Az átadott iratról a közjegyző a végrendelkezőnek adjon elismervényt.

Az 1581. § a lezárást és őrizetet a német rendszernek megfelelően olyképen szabályozza, hogy mindkét közjegyzői végrendeleti forma mellett maga az okirat, illetőleg jegyzőkönyv a mellékletekkel lesz borítékba zárva és lepecsételve. Ez az eljárás azonban a mi közjegyzői ügyvitelünkkel ellenkezik és egyáltalán impraktikus és felesleges. A közjegyzői iratoknak a szabályszerű felvétel ellenőrizhetése végett hozzáférhetőnek kell lenniök. Magára a közjegyzőre nézve is súlyos következményekkel járhat, hogy pl. a távollétében, vagy betegsége alatt helyettese által felvett okirat

vagy jegyzőkönyvnek szabályszerű felvételét, melyért az anyagi felelősség őt terheli, nem ellenőrizheti és az elkövetett hibát nem reparálhatja meg kellő időben nagyobb hátrány nélkül. A lezárásnak és mellékelésnek két célja van. A titokbantartás és az azonosság biztosítása. Utóbbi az 1571. § 1. bek. esetében egyáltalán tárgyaltalan. Ami pedig az előbbit illeti, ha a végrendelkező végakarátát még a közjegyző előtt is titokban akarja tartani, igénybe veheti az 1571. § 2. bekezdése szerinti végrendeleti formát, amikor is a titokbanmaradást és egyúttal az érvényességet az 1581. §-ban előírt eljárás kellően biztosítja. Annak azonban, hogy maga a jegyzőkönyv is borítékba zárassék stb., semmi célja nincsen.

1583. §.

„aláírja“ után betoldandó: „és ezen iratban kijelentse, hogy azt végrendeletnek kívánja tekinteni.“

A holograf végrendelet ellen szóló érvek közül az egyedül helytálló az, hogy itt az előírt *külső forma* magábanvéve még nem jelezvén szükségképen az animus testandi-t, igen gyakran kétes, nem-e csupán tervezettel, vagy közléssel van-e dolgunk? Ezen nehezen megoldható értelmezési kérdések kiküszöböltetnek, ha a sajátkezű végrendeletnél egy bizonyos *belső formát* kívánunk meg, melytől a többi végrendeleti alakoknál el lehet tekinteni. A holograf végrendelet elismerésének nem az a célja, hogy az örökhagyó minden, halála után fellelt, sajátkezűleg írt iratát, mely halálesetre szóló intézkedéseket tartalmaz, már ezen oknál fogva érvényes végrendeletnek lehessen tekinteni, hanem az, hogy módja legyen valakinek minél kevesebb alakszerűséggel és mások bevonása nélkül végrendelkezni. Azt tehát meg lehet követelni, hogy az örökhagyó kijelentse, hogy ezen iratot végrendeletnek kívánja tekinteni, mellékes lévén, hogy ezt milyen alakban, a feliratban vagy szövegben-e és milyen szavakkal teszi. Ép úgy, ahogy az a szóbeli végrendelezésnél is megköveteltetik.

1584. §.

Ha a végrendelkező a végrendeleti irat szövegét nem sajátkezűleg írta, írásbeli magánvégrendelet tételéhez kell, hogy két „erre felkért tanu előtt a végrendeleti iratról szóval kijelentse, hogy az az ő végakarátát foglalja magában, egyúttal pedig előttük az iratot sajátkezűleg aláírja, vagy kijelentse, hogy sajátkezűleg írta alá.

Ha a végrendelező a végrendeleti irat nyelvén és írásmódja szerint nem tud vagy nem képes olvasni, négy erre felkért tanu közreműködése szükséges és kell, hogy a végrendeleti iratot a végrendelező és a tanuk jelenlétében az egyik tanu fel is olvassa.

Ha a végrendelező kijelentette, hogy a végrendeletet sajátkezüleg írta alá, a végrendelet érvényességéhez az aláírás valódisága is szükséges.

1. Az 1584. § szövegezése és két bekezdésének sorrendje nem megfelelő. Itt szemben az 1583. §-al az allograf végrendelet szabályoztatik, tehát nem abból kell kiindulni, hogy a szöveget a végrendelező nem maga írta, „vagy maga írta ugyan“, de olvasni nem tudja, hanem egyszerűen abból, hogy a végrendelező a végrendeleti irat szövegét nem sajátkezüleg írta. Erre az esetre kell a végrendelezés módját szabályozni és pedig eltérően aszerint, amint a végrendelező az iratot olvasni képes-e vagy nem, az utóbbi esetre több alakszerűséget kívánva meg. Az, hogy a sajátkezüleg írt végrendelet érvényességéhez abban a különben ritka esetben, hogy a végrendelező azt olvasni nem tudja, tanuk alkalmazása és az 1584. § szerinti eljárás szükséges, önként folyik az 1583. § 2. bekezdése és az 1584. §-ból és azt épp oly kevésbé kell külön kimondani, mint pl. azt, hogy a sajátkezüleg írt, de nem keltezett végrendeleti irattal is csak az 1584. § szerint lehet érvényes végrendeletet tenni. (Amennyiben ugyanis az 1585. § szerint elegendő a tanuk külön záradékának, ha ilyen alkalmaztatik, keltezése is).

2. Az 1583. §-al egyöntetűen itt is nem „maga“, hanem „sajátkezüleg“ mondandó, ami nem jelenti, hogy az írásnak okvetlenül kéztől kell származnia, de megfelelőbb az ajánlott 1566/a §-ra való tekintettel és azért is, mert az aláírásra nézve itt legalább is oly kelléket kell felállítani, mint az 1583. §-ban a szöveg írására.

3. Az olvasni nem tudók végrendelezésénél megfelelőbb négy tanu közreműködését megkövetelni, de viszont nemzetiségi vidékeinkre való tekintettel az 1586. §-nál csakis két tanu nyelv- és olvasni tudásával megelégedni.

4. Az olvasni nem tudók végrendelezésénél ismételt kimerítő szabályozás helyett megfelelőbb a megkövetelt plus kifejezése.

5. „Egyuttal pedig“ után mindenesetre: „előttük.“

1586. §.

Az írásbeli magánvégrendelet érvényességéhez szükséges, hogy a végrendelező a végrendeleti irat nyelvét értse.

A tanuknak a végrendeletbe vagy a külön záradékba foglalt tanusítás (1585. §) nyelvét, az 1584. § 2. bekezdése esetében pedig legalább két tanunak a végrendeleti irat nyelvét is érteniök kell.

Az 1584. § 1. bekezdése esetében szükséges, hogy mindkét tanu a végrendeletbe vagy a külön záradékba foglalt tanusítás nyelvén és írásmódja szerint, 2. bekezdése esetében pedig szükséges, hogy legalább két tanu a végrendeleti irat és a külön záradékba foglalt tanusítás nyelvén és írásmódja szerint tudjon és képes legyen olvasni.

Az eredeti szöveggel, eltekintve a négy tanu alkalmazásánál tett engedményektől — érdemben egyező átszövegezés figyelemmel az 1576. § ajánlott elhagyására ill. módosítására. Egyébként sem megfelelő a közvégrendeleti kellékekre való hivatkozás alakjában történt szabályozás.

1. bekezdés megfelel az 1576. § 1. bekezdésének, mely itt helyénvaló, miután nem végrendelet „felvételéről“ van szó. (L. 1574. §-nál indokolást 1. alatt.)

A tanuk nyelvtudása ugyan itt is következhetnék önként a tanuzási képesség követelményéből (L. 1565. § és 1576. §-nál indokolást), de figyelemmel a gyakorlati szempontokból tett engedményekre, itt szükséges a kifejezett rendelkezés.

Az olvasni tudó végrendelezésénél a tanuknak a végrendeleti irat nyelvét ugyan magábanvéve nem, de a tanusítás nyelvét akkor is érteniök kell, ha az a végrendeletbe foglaltatik, amit az 1586. § jelenlegi szövege nem fejez ki.

1587. §.

„több ívből áll“ után betoldandó „a végrendelező és a tanuk jelenlétében.“ Ellenben a második mondat elhagyandó.

A tanusítás egyszerűsítése végett a második mondat elhagyható, de azért az eljárásnak természetesen a végrendelezés alkalmával és az összes közreműködők jelenlétében kell történnie és nem esetleg csak utólag.

1588. §.

elhagyható.

A kész írásbeli magánvégrendelet közjegyzői őrizetbe vételére nézve teljesen elegendők az eljárási törvény szabályai (Közj. törv. 106. §) és nincsen szükség a jegyzőkönyvhöz való fűzés előírására sem, miután a végrendelet érvényességére nézve közömbösek a jegyzőkönyvben foglalt tanúsítások, tehát nem kell gondoskodni oly külső eszköztől, mely azoknak a végrendeletre való vonatkozását és az azonosságot biztosítja és bizonyítja. A német törvényben, ahonnan e rendelkezés átvétetett, a végrendeletek őrizetének egy különös módja van előírva, melynek átvétele ellen azonban az 1581. §-nál szó emeltetett. Miután tehát a rendes közjegyzői őrizet a közjegyzői végrendeletnél is elegendőnek lászik és az 1581. § azért az ajánlott új szöveg szerint egyáltalán nem az őrizet szabályozását, hanem csupán a titokban maradás és az azonosság biztosítására való rendszabályt tartalmazza, ennél fogva a magánvégrendelet közjegyzői őrizetbe vételét az anyagi törvényben egyáltalán nem szükséges szabályozni.

1589. §.

Szöbeli végrendeletet kir. közjegyző előtt úgy lehet tenni, hogy a végrendelkező a közjegyző előtt végakarátát egész terjedelmében szóval előadja, a közjegyző pedig erről jegyzőkönyvet vesz fel. Az 1569., 1575. és 1579. §-oknak, valamint az 1580. § első bekezdésének szabályait megfelelően a közjegyző előtt tett szóbeli végrendeletre is alkalmazni kell.

Gyakorlati szükséglet szól amellet, hogyha a végrendelkező végakarátát közjegyző és két tanu előtt kijelentette, az legalább mint ideiglenes hatályu szóbeli végrendelet megálljon, ha bármily okból az okiratot elkészíteni, a végrendelkezőnek felolvasni és vele aláíratni már nem lehet. Teljesen felesleges megkövetelni azt, hogy a végrendelkező nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni és ezt ki is jelentse, mert már magában véve a közjegyző meghívása és két tanu alkalmazása igazolja, hogy nem pusztá közlésről, hanem végleges és komoly akaratnyilvánításról van szó. Az esetleg szándékolt közjegyzői végrendelet is (1571. § 1. bek.) tehát aggálytalanul átváltoztatható közjegyző előtt tett szóbeli végrendeletté. A szövegezett végrendeletfelvétel helyébe lép egy közjegyzői tanusítvány a végakarátjelentésről. Jegyzőkönyv felvétele és annak az összes közreműködők által leendő aláírása érvényességi kellék lévén, biztosítva van a végakarátnak haladéktalan és

hű megrögzítése. A kivételes alkalmazást pedig biztosítja az 1590. §. szerinti ideiglenes hatály.

1589/a §.

Szöbeli végrendeletet úgy is lehet tenni, hogy a végrendelkező három erre felkért tanu előtt, a tanuktól értett nyelven, végakarátát egész terjedelmében szóval előadja és kijelenti, hogy nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni.

A tanuknak a végrendelkezés egész ügymeneténél állandóan és együttesen jelen kell lenniök.

Két közjegyzőnek tanuképen való eljárhatása, az előzőkre való tekintettel itt természetesen mellőzendő. Különben sem helyes a közjegyzőnek tanuként való szerepeltetése.

1591. §.

elhagyandó.

Ha 3 ünnepélyességi tanu kívántatik meg, miért kelljen a birónak 2 bizonyítási tanuval megelégednie? Egyáltalán nincsen szükség a birói mérlegelést korlátozó bizonyítási szabályra. A közjegyző, aki csupán mint tanu és nem mint hiteles személy szerepelt, hogyan állithat ki „tanusítvány“-t, amikor jegyzőkönyv felvétele nincs is előírva? Az egész szabályozás összevegyíti a közjegyzőnek tanuképen való magáneljárását közhitelü funkciójával.

A közjegyzőhelyettesi kérdésről.

E cím alatt dr. Kovácsy Albert marosvásárhelyi kir. közjegyző úr által irt cikkekre vonatkozóan legyen szabad szerény véleményemet nekem is — közjegyzőhelyettesnek — az alábbiakban előadni.

Dr. Kovácsy kir. közjegyző úr által tett, s a cikk szerint a közjegyzői kamara által már elfogadott indítvány az 1886. évi VIII. t.-cz. 5. § c) pontjának eltörlése által azt czélozza, hogy az 1912. évi VII. t.-cz. szerint ügyvédi vizsgát tett ügyvédhelyettesek előzetes közjegyzői gyakorlat nélkül azonnal mint közjegyzőhelyettesek legyenek alkalmazhatók.

Dr. Kovácsy kir. közjegyző úr indítványát azzal okolja meg, hogy a közjegyzői kar tagjai nem tudnak megfelelő helyettesekre szert tenni, s hogy ennél fogva a vidéki közjegyzői irodákban a jogi készültséget nélkülöző egyének látják el az érdemi munka tekintélyes részét. Megfelelő helyettes hiányában pedig a közjegyző betegsége vagy szabadsága esetén az iroda vezetése nem oly kezekbe van letéve, mely teljesen megnyugtató lenne úgy a közjegyzőre, mint magára a közre nézve.

Szerény véleményem szerint az indítványozott módosítás keresztülvitele a kívánt megnyugtató megoldást eredményezni nem fogja.

Nagyon jól tudjuk mindnyájan, hogy épen a közjegyzői ügykör olyan, amit csak könyvből megtanulni nem lehet s bármily képzett jogász is csak gyakorlat útján sajátíthatja el azt a tudást, mely képessé teszi őt arra, hogy a jogsegélyt kereső s hozzáforduló laikus közönség minden ügyes-bajos dolgában, annak nem jogászai előadásából kihámozza azt, mit tenni kell s az ahhoz szükséges formát megtalálja.

Ezt azonban, bármily jogi készültsége is legyen valakinek, teoriából megtanulni nem lehet, ehhez gyakorlat, sőt hosszas gyakorlat kell. Ha már most a közjegyzői irodákban minden előző gyakorlatot nélkülöző ügyvédhelyettesek azonnal mint közjegyzőhelyettesek nyernek jogosítványt s alkalmazást és a közjegyző akadályoztatása esetén ők majd szabadon fognak kísérletezhetni friss jogi tudományukkal: vajjon működésük megnyugtató lesz-e a közre?

De nem hiszem azt sem, hogy a *közjegyzők* szempontjából is a kérdés ily formában szerencsés megoldást nyerhetne.

Igaz ugyan, hogy az ügyvédhelyettesi intézményt megalkotó törvény minden valószínűség szerint nagy számban fogja az alkalmazást másutt nem találó ügyvédhelyetteseket a közjegyzőhelyettesi állás felé terelni, de köszönet benne aligha lesz, mert az ügyvédhelyettesek közjegyzőhelyettesi állapotukat csak ideiglenesnek fogják tekinteni, s ha letelik a türelmi idő — a kétévi ügyvédhelyetteség ideje — azonnal ott fogják hagyni a közjegyzőhelyettesi állást, mely jövőjük tekintetében semmi reménnyel, semmi előmenetellel nem kecsegtet, s ügyvédi irodát nyitnak.

Természetes az is, hogy aki csak ideiglenesnek, átmenetinek tekinti foglalkozását, az nem is tölti azt be a szükséges ambíció-

val s azzal a szeretettel, ami pedig feltétlenül szükséges ahhoz, hogy valaki dolgát a legjobban végezze el.

Ép ezért alig hiszem, hogy a közjegyzők a törvény megváltoztatása esetén alkalmazható helyettesekben olyan munkaerőt nyerhetnének, kikre irodájuk önálló vezetését nyugodtan rábízhatnák; ellenben fognak találni számos helyettest, kik — mikorra már a gyakorlatot is megszereznék a jogosítványhoz — odahagyják állásukat.

Végül, ha az indítványozott módosítást a *helyettesek* szempontjából vizsgálom, úgy találom, hogy az fájdalmasan — annál fájdalmasabban, mert karbelitől ered — negligálja a helyettesek, különösen a ma állásban lévő helyettesek érdekeit.

Az indítványozott változtatás esetén a helyettesi állásra pályázók nagy száma okozta concurrentiának sikerülni fog a mai szokásos helyettesi fizetéseket is még csekélyebbre szállítani alá, ami lehetetlenné fogja tenni az abból bármily minimalis igények melletti megélhetést, minek viszont természetes folyamánya lesz az is, hogy helyettes — mint helyettes — e pályán nem maradhat meg, mert még annyija sem lesz, mivel reménykedve bőjtölhetne, — hanem épúgy fogja tekinteni a közjegyzőhelyettesiséget, mint az ügyvédjelölti állapotot, amelytől — ha letelnek a törvény megkívánta évek — sietve menekül.

És vajjon mit csináljunk akkor mi, régi helyettesek, kiket balsorsunk ez életpályára sodort, s kik még a jövőbe vetett hit s remény által ösztönözötve, e pályát életpályánknak választottuk?

A mai ki nem nevezési rendszer már ugyanis gondolkozóvá tett benünket, hogy vajjon mire várunk még? S várjunk-e még? Nem egy kartársunk galambösz feje int mindnyájunkat, hogy siessünk el e pályáról minél előbb, még akkor, mikor időnk s módunk van magunknak más pályán existenciát teremteni, s mielőtt még mi is ősz fejjel győződünk meg arról, hogy a közjegyzői állás nekünk el nem érhető. E kételkedéseink közepette aligha kell több, mint az indítványozott módosítás létrejötte, hogy megadja a döntő impulzust.

De ha mi nem is leszünk majd itt e pályán, lesznek helyettünk elegenden: fiatal ügyvédhelyettesek s öreg nyugalmazott bírák, de hát igazán ez volna az érdeke a köznek és a közjegyzői karnak?

Én azt hiszem, hogy a közjegyzői karnak ép oly eminens érdeke a helyettesi kérdés megoldása s egy egészséges, jövőjében

bizó helyettesi kar szervezése, mint nekünk, a helyetteseknek. Hiszem azt is, hogy a kérdés egy rövid törvényszakasz módosítással megoldható volna, amely kimondaná, hogy: „közjegyzőnek csak közjegyzőhelyettes nevezhető ki.”

Támogasson bennünket ez irányban törekvésünkben a közjegyzői kar!

Dr. Schilling Rudolf
budapesti kir. közjegyzőhelyettes.

Felsőbirósági határozatok.

Telekkönyvi rendtartás.

219. Az előjegyzési kérelem alapjául szolgáló A) alatti birói végzés nem tartalmaz ugyan a kérvényező javára marasztalást özv. M. J.-né ellenében, hanem csupán az ügyvédi járandóságoknak az ügyféllel szemben való megállapítását, mint ilyen azonban a benne megállapított ügyvédi járandóságra nézve mégis oly bizonyítékot képez, aminek alapján a telekkönyvi rendtartás 87. és 88. §-ai szerint, tekintettel a 89. §-ra, annak alapján a zálogjog előjegyzése elrendelhető: minélfogva s arra való tekintettel, hogy a telekkönyvi tulajdonos elhalálozása hiteles módon igazoltatott, folyamodó javára a zálogjog előjegyzését — a telekkönyvi rendtartás 74. §-ában foglalt fentartással — el kellett rendelni. (Budapesti kir. tábla 1913. október 21. 6158. sz.)

*

220. A kérvényhez csatolt könyvkivonat első tétele alatt felszámított 5400 K 10% közvetítési jutalékra vonatkozóan a kérelmet azért kellett elutasítani, mert abból meg nem állapítható, hogy az minő ügyletből, nevezetesen hogy kereskedelmi ügyletből ered-e, a könyvkivonat tehát a keresk. törvény 31. §-a rendelkezéseinek megfelelően részbizonyítékot nem képez és eszerint a tkvi rendts. 88. § c) pontja rendelkezéseinek megfelelő előjegyzésre nem alkalmas okirat. A könyvkivonat második tétele alatt „eladási ártöbblet feléért“ czímen felszámított összeg erejéig kért zálogjog előjegyzésnek pedig helyet adni azért nem lehetett, mert a megfelelő jogalap megjelölése nélkül ez az összeg nem tekinthető a kereskedelmi törvényben felsorolt kereskedelmi ügyletből eredőnek; de egyébként is az említett követelés szenvedett kárból eredőnek tűnik fel, már pedig az ily czímen egyoldaluan felszámított és a

kereskedői könyvbe beállított összeg, magából eme tényből folyóan, minőségénél fogva lejárnak sem tekinthető. (Curia 1913. szept. 30. 6332. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

221. A kereskedőnek a vele összeköttetésben álló felek által megszokott és ismert czége a kereskedelmi üzletek átruházása alkalmából a vételár meghatározásánál mértékadó tényezőül figyelembe vétetni szokott olyan értéket képvisel, amelynek a czég használatával összefüggő ellenértéke a jóhírnevű és közismert czégű kereskedő üzletének nagyobb keresettségében és forgalmában jut kifejezésre.

A K. T. 12. §-a ennek az anyagi jelentőségű érdeknek fenntartását és átruházhatóságát kívánta biztosítani, annak kimondásával, hogy a már fennálló kereskedelmi üzletet szerződés vagy örökösödés után megszerző jogutód a volt tulajdonos, vagy jogutódjainak beleegyezésével az addigi czéget az utódlást kifejező toldással vagy anélkül használhatja. A kereskedelmi üzletet megszerző jogutód részére biztosított e jognak megállapításánál a törvény felhítt §-a nem tesz különbséget a között, hogy a szerződés, vagy örökösödés után, megszerzett czég be volt-e jegyezve vagy sem? Ily megszorítás hiányában pedig a be nem jegyzett czég alatt folytatott kereskedelmi üzletet megszerző jogutódot sem lehet elzárni attól, hogy a már jogelődje által használt czéget, amelynek használatával egybekötött érdeke ugyanugy fennforog, mintha a czég már bejegyezve lett volna, megtartsa és azt, ha addig még bejegyezve nem volt, be is jegyeztesse.

Ennek a K. T. 16. §-ának utolsó bekezdése sem állja útját; mert a törvényhely csak a czégének bejegyzését elmulasztó kereskedővel szemben állapítja meg azt a jogkövetkezményt, hogy az ilyen kereskedő a kereskedelmi törvényben biztosított külön jogokban nem részesül. Ellenben az ily kereskedőnek üzletét a K. T. 12. §-ában körülírt módon megszerzett harmadik személyek részére biztosított czég használati jog megszorítására a felhítt § nem szolgáltat alapot. De semmiféle köztekintet vagy kereskedelmi érdek sem kívánja, hogy a K. T. 12. §-ában írt jogszabály a be nem jegyzett czégek megszerzői javára ismét alkalmaztassék.

Végül tekintve, hogy a K. T. 13. §-a csak az újonnan létesült üzlettel bíró közkereseti társaságok czégének meghatározásáról intézkedik, ellenben e jogszabály a már fennállott kereskedelmi üzletek átruházásának a K. T. 12. §-ában megjelölt eseteire nem vonatkozik, az elsőbiróságnak végzését, amennyiben a néhai F. S. be nem jegyzett kereskedő fennállott üzletét megszerzett igazolt jogutódainak czégét a jogelőd már használt „F. S.“ czég szöveggel bejegyeztette, az előterjesztésnek helyt nem adó 72869/1913. számú

elsőbírósi végzésben felhozott és a fentiekkel kiegészített indokai alapján helybenhagyni kellett. (Budapesti kir. tábla 1913. október 14. 3164. sz.)

*

222. A másodbírósi ítéletét helyben kellett hagyni vonatkozóan felhozott indokai alapján és azért, mert a felperes válasziratában határozottan azt adta elő, hogy az óvás felvételénél dr. K. B. csak mint az ő megbízottja járt el és hogy a kereseti váltó birtokosa az óvás felvételekor is a felperes volt. Ez a megbízotti viszonya B) és B) 1. alatt csatolt óváslevelek tartalmából ki nem tűnik ugyan, mert ezek tartalma szerint a megkereső fél dr. K. B. volt, s azokból az sem tűnik ki, hogy dr. K. B. mint felperes megbízottja járt volna el, sőt a megbízotti viszonyt a váltók tartalma sem bizonyítja, dacára ennek azonban az óvás a szóbanforgó esetben hatálytalannak nem tekinthető, mert dr. K. B. a felperes perbeli ügyvédje és így az óvás nem a saját, hanem a felperes, mint megbízó részére felvettnék tekintendő, következésképpen az óvás szabálytalanságára alapított alperesi kifogást az elsőbírósi helyesen mellőzték. (Curia 1913. szeptember 18. 418/1913. sz.)

Az óvásban csak az említett meg, hogy a váltót K. J. ügyvéd, mint a váltóbirtokos megbízottja adta át óvatolás végett anélkül, hogy ez a váltóbirtokos meg is neveztetett volna, az így felvett óvás a V. T. 99. § 2. kellékének, vagyis annak a váltóbirtokos személyének megnevezése hiányában, kinek részére az óvás felvételét — érvénytelen, annyival inkább, mert a váltómásolatban is felperes csak üres forgatmánnyal lévén igazolva, az, hogy az óvás az ő részére vétetett fel, még ennek tartalmából sem állapítható meg. Curia 1004/1896. Dárday-Tury IV/A. 100. Hasonlóan Curia 294/1892., 361/1900. Magyar Dár II. 377. Ha ellenben a per adatai arra mutatnak, hogy az ügyvéd az óvás felvétele körül csak mint a felperes meghatalmazottja járt el és az óvásban az ő személyének váltóbirtokosként megjelölése csak tévedés folyamán: nem vehető figyelembe az a hiány, hogy az óvás felvétele körül eljáró megbízottnak meghatalmazotti minősége magában az óvásban kitüntetve nincs. Dár III f. XXI. 342. lap.

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

223. A másodbírósi ítéletének megváltoztatásával az elsőbírósi ítélete indokolása alapján s azért hagyatott helyben, mert egyedül az a körülmény, hogy H. P. a végrendeletre vezetett tanusító záradékot nem írta alá, a fenforgó esetben azért nem alkalmas bizonyíték annak megállapítására, hogy a nevezet H. P. nem mint végrendeleti tanu működött közre, mert ezzel szemben bizonyított, hogy H. P. a végrendeletnél elejétől végig jelen volt s a végrendelező nyilatkozatait ő foglalta írásba s ő vezette rá a végrendeletre a tanusító záradékot is; — ilyen tényállás mellett tehát H. P. végrendeleti tanunak tekintendő annál inkább,

mert a végrendelező nevét is ő írta rá a végrendeletre s ezen néviróként is kitüntetve lévén, nem lehet kétséges, hogy mint végrendeleti tanu működött közre a végrendeletnél. (Curia 1913. október 22. 536. P. sz.)

*

224. Anyagi jogszabályaink szerint a jogi cselekvőképességgel nem bíró kiskorúak által a törvényes képviselő mellőzésével kötött jogügyletek érvénytelenek, kivéve ha oly esetről van szó, midőn a gyámhatósági engedéllyel önálló ipart űző kiskorú köt ezen ipar folytatásával járó ügyletet, vagy midőn a kiskorú által kötött ügylet ennek rendes életszükségletéhez tartozó dolgok megszerzésére irányul. A keresetben részletezett ékszerek nem alperes életszükségletéhez tartozó dolgok, hanem kizáróan fényüzési cikkek és arra sincs bizonyíték, hogy alperes a kölcsönkapott pénzt életszükségletei fedezésére fordította.

Igaz ugyan, hogy a kiskorúság egymagában véve nem menthetné fel az alperest az alól, hogy azt, amit felperestől az anyagi jogszabályok szerint érvénytelen ügyletek folytán kapott és azáltal felperes kárával gazdagodott, részére vissza nem adja. Minthogy azonban felperes nem is állította, annál kevésbé bizonyította, hogy az állítólag kiszolgáltatót ékszerek még alperes birtokában vannak és így azokat a nevezett visszaadni képes, de arra sem ajánlott fel bizonyítást, hogy azoknak mi volt a kiszolgáltatóskori értéke, és hogy ezzel alperes az ő kárára gazdagodott, alperes ily irányban sem volt elmarasztalható.

Mindkét alsóbírósi ítéletét ennél fogva megváltoztatni s felperest keresetével elutasítani kellett. A perköltségek a felperes teljes pervesztessége dacára azért szüntettek meg kölcsönösen, mert felperes keresete a fentiek szerint, nem volt teljesen alaptalannak tekinthető s lényegileg csak az alperes által sikerrel érvényesített kiskorúsági kifogás folytán nem vezetett eredményre. (Curia 1913. október 22. 525. P. sz.)

*

225. Az 1876. évi XIV. t.-cikk 131. §-ának azon rendelkezése, hogy a gyógyszerár személyes üzleti joga a gyógytári jogosultsággal felruházott személyéhez van kötve, csupán azon jogkövetkezménnyel jár, hogy maga a gyógyszerári jog végrehajtás tárgyát (az 1889. évi LX. t.-cikk 53. §-a) nem képezheti, ezen rendelkezése a törvénynek azonban nem lehet akadálya annak, hogy a gyógyszerárnak — mint üzletnek — jövedelmei a végr. törv. 213. §-ának analogiájára fogatosított zárlat útján, zárgondnoki kezelés alá ne vétessenek. (Budapesti kir. tábla 1913. október 8. 8412. sz.)

*

226. A kir. Curianak 41. sz. polg. döntvénye nem alkalmazandó azon esetekben, amelyekben az egyik házastárs a másikat közszerzeményi igényei tekintetében önként biztosítja, mert a közszerzeményhez való igény fennáll már a házasság tartama alatt s így nincs akadálya annak, hogy a házastársak e részbeni igényeiket még a házasság tartama alatt biztosítsák. Minthogy azonban a közszerzeményhez való igény csakis az egyik házastárs halála vagy a házasság felbontása után érvényesíthető, mert ezen időpont előtt közszerzemény jogilag nem létezik, ennél fogva az alsóbiróságok az elsőrendű alperes részére közszerzeményi igényeinek biztosítására engedélyezett zálogjogot a csődhitelezőkkel szemben helyesen mondták ki hatálytalannak, annál is inkább, mivel a csődhitelezőkkel, mint harmadik személyekkel szemben e nem érvényesíthető igény erejéig szerzett zálogjognak kétségtelenül nincsen jogi hatálya; a másodbiróság ítéletét tehát e részben helybenhagyni kellett.

A harmadrendű alperesre nézve az elsőbiróság ítélete volt helybenhagyandó, mert ez az alperes egy még nem létező közszerzemény biztosítására bekebelezett zálogjogra szerzvéen alzálogjogot és az alzálogjogával terhelt zálogjoggal biztosított igénynek ezen jogi természetéről a telekkönyv betekintésével tudomást szerzvéen, az általa szerzett alzálogjognak sem lehet hatálya a csődhitelezőkkel szemben. (Curia 1913. május 27. 233/913. v. sz. a.)

*

227. A betétkönyvecskére nyomott azzal a kijelentéssel, „minden fizetés és visszafizetés a takarékpénztári könyv áthozója, mint vélelmezett jogszerű tulajdonosa kezébe eszközöltetik“, a betétkönyvet kiállító pénzüintézet nemcsak a jogot tartotta fenn abban a tekintetben, hogy a betétkönyvecske bemutatójának a betéti összeget kifizetheti, hanem a fenti rendelkezés szerint a betétnek a betétkönyvecske bemutatójának kezébe leendő kifizetésére kötelezettséget is vállalt; a betéti könyvecske jogszerű tulajdonosával szemben, tehát csakis a betétkönyvecskében foglalt korlátozások az irányadók, ellenben a betétkönyvön fel nem tüntetett, de az alapszabályokban foglalt egyéb korlátozások nem kötelezők. (Curia 1913. június 38. 981/912. v. sz.)

*

228. Ha a házastársak azzal a célzattal kötöttek vagyoni viszonyaikat rendező egyezséget, hogy külön fognak élni és a házasságot fel fogják bontani és a férj az összes vagyoni és így a nőtartási igények végkielégítéséül is bizonyos összeget nejjének kifizet: ez az egyezés hatályát veszti, ha a házastársak az együttélést újra visszaállítják, arra tehát ismételt különélés esetén nem hivatkozhatnak. (Curia 1913. október 17. G. 89/1913. sz.)

*

229. Ha a nő megélhetése a saját vagyonából és keresményéből biztosítva van és a férj is hasonló értékű vagyonnal és keresményel bír, a nő részére ideiglenes tartásdíj nem ítélhető. A tiszta jövedelemre nézve nem az esetleg elnyerhető, hanem a tényleg elért kamatjövedelem irányadó. (Curia 1913. október 25. G. 32/1913. sz.)

*

230. A férj adósa, ki maga is hozzájárult ahhoz, hogy tartozását a feleségnek fizeti meg, a követelés átruházásának érvényességét azon az alapon, hogy az a házastársak közötti vagyonátruházás törvényes alakszerűségeit nélkülözi, meg nem támadhatja. (Curia 1913. október 25. G. 43/1913. sz.)

*

231. A megajándékozott nem csupán az ajándékozás alkalmával már megítélt vagy perrel érvényesített tartozásokért szavatol, hanem szavatol az ajándékozóra az ajándékozás idején már fennállott szerződésekből háruló kötelezettségeikért és a szerződések nemteljesítéséből eredő kárért is az ajándék értéke erejéig. (Curia 1913. június 3. 3639/1912. sz.)

*

232. Magyar bíróság rendszerint csak magyar alattvalót nyilváníthat holtta, s külföldit kivételesen csak akkor, ha annak utolsó rendes lakása Magyarországon volt, vagy itt oly vagyona volt, amelyre vonatkozólag az örökösödési kérdések szabályozása a holtánilyvánítási eljárás folyamatba tételét szükségessé teszi. (Curia 1913. november 4. 1288. sz.)

Közlemények.

A községi jegyzők magánmunkálatai úgylátszik újabb fejlődési stádiumba jutnak és — ha a Közigazgatási Közlöny legutóbbi számában hirdetett vállalkozás valóra válik — központosított, hogy ne mondjuk hivatalos formában fognak megjelenni. Az u. n. „jogügyi osztály”, amelynek létesítése tervbe van véve, el fogja intézni „mindazon peres és perenkívüli s egyéb a közigazgatás körébe vágó és bármely hatósággal összefüggő ügyek gyors, lelkiismeretes és sikeres ellátását minden oly esetben, amidőn ezek . . . a jegyző megbízatása folytán a község bármely lakóságával vonatkozásban vannak és ellátásuk hatásköre a főváros területére esik.” Ezen jogügyi osztály vezetését — ugyanazon közlés szerint — a Községi tisztviselők Országos Egyesületének választott ügyésze fogja ellátni. Ezek szerint tehát a vidéki községi jegyzők ép úgy fognak megkereséseket küldeni a jogügyi osztálynak, mint a vidéki ügyvédek fővárosi kollégáiknak; ép úgy fognak a községbeliek ügyei felől a fővárosi bíróságoknál és hatóságoknál tudakozódni, eljárni, sürgettetni mint a vidéki ügyvédek fővárosi kollégáik útján. Ezek szerint a községi jegyzők nemcsak hiányos végrendeleteket, bekebelezésre alkalmatlan telekkönyvi okiratokat, a pereskezés melegágyát képező adásvevési és egyéb szerződéseket fognak szerkeszteni, hanem a fővárosi bíróságoknál és hatóságoknál lévő ügyek elintézéséről épúgy fognak gondoskodni, mint ahogy a megélhetésért küzdő vidéki ügyvéd gondoskodik róla.

Úgylátszik tehát, hogy a jegyzői magánmunkálatok ilykép virágzásuk egy újabb korszakához érnek és megkíséreltetik, hogy az ügyvédi hivatás egy tekintélyes része a jegyzői kar részére kisajátíttassék és ez a kisajátítás egy újabb intézmény útján megkönnyíttessék, előmozdítottassék és a hozzá nem értő ember előtt hangzatosabbá tétessék.

Anélkül, hogy ez az újabb fejlődés a közjegyzői kar érdekköreit közvetlenül érintené, nem egoistikus indító okokból, de a jogkereső közönség szempontjából tiltakoznunk kell ez alkalommal is a jegyzői magánmunkálatai hatáskörnek újabb térfoglalása ellen.

*

2178 K munkadíj egy községi jegyző által kiállított értékbizonylatért. Pozsony vármegye egyik nagybirtokosa, nagyobb összegű jelzálogkölcönt óhajtván fölvenni egyik község határában fekvő birtokára, jószágigazgatója útján az illető község jegyzőjéhez fordult azzal a kéréssel, állítson ki neki a község határában fekvő összes birtokáról és tartozékairól hatósági értékbizonylatot. Egyben, hogy a becsbizonylat kiadását megkönnyítse, pontos jegyzéket bocsátott a jegyző rendelkezésére arról, mi lenne megbecsülendő. Becslés alá került így a birtokos kastélya, várkertje, malma, szeszgyára, lakóházai, vámháza, zárdája, fűrésztelepe, ménese, 1300 hold szántója, mintegy 4000 holdnyi erdeje és a felsorolt ingatlanokon levő összes fundus instructus. A jegyző a rendelkezésére bocsátott adatokat összehasonlította a maga hivatalos adataival és a megfelelő módosítások, pótlások után kiadta a becsbizonylatot. A becsbizonylat kiadásáért a jegyző az érvényben levő magánmunkálatai díjszabás alapján 2178 korona munkadíjat számolt fel.

Meg kell itt jegyeznünk, hogy a magánmunkálatai díjszabás szerint az értékbizonylatok munkadíjaul az ingatlanok értéke szerint emelkedő fokozatos tarifa van megállapítva. A nagybirtokos persze elszörnyedt a horribilis munkadíjtól és panaszszal fordult az alispánhoz, aki a jegyzőnek adott igazat, ennek ellenére is azonban a birtokos megtagadta a nagyösszegű munkadíj kifizetését, mire a jegyző perre vitte a dolgot.

Az elsőbíróság elutasította a jegyző követelését azzal az indokolással, hogy egy ilyen hatalmas ingatlan megbecslésére a községi előjáróság úgy sem bírhat a kellő szakértelemmel, így hát a jegyző hatáskörét lépte túl, amikor a bizonylatot kiadta, már pedig jogosulatlan cselekedetért díjazásra igényt nem tarthat. Azt is hangsúlyozta a bírósági ítélet, hogy tulajdonkép rendes becsüsi eljárás nem történt, a jegyző végeredményben nem tett egyebet, mint a birtokos által rendelkezésére bocsátott adatokat hitelesítette. A jegyző természetesen fölebbezett. A másodfokú bíróság hozzájárult az elsőfokú ítélethez és így a Curia elé került az ügy.

A Curia azonban feloldotta mindkét bíróság ítéletét és a bizonylatot megrendelő nagybirtokost a 2178 korona és annak kamatai, valamint a perköltségek megfizetésében elmarasztalta. Az indokolás szerint egyáltalán nem is szenvedhet kétséget, hogy a ma fennálló jogszabályok értelmében a becsbizonylat kiadása a

községi előjáróság hatáskörébe tartozik, annak megszerkesztése tehát senki másnak, csupán a jegyzőnek és a bírónak joga. Amennyiben pedig a jegyző magánfél megrendelésére jár el, őt a vármegyei szabályrendeletben előírt díjazás megilleti. Egyedül az az eset mentesítené a nagybirtokost a kereseti tőke megfizetése alól, ha a jegyzővel a becsbizonylat kiadását megelőzőleg kisebb díjazásban állapodott volna meg. Ez pedig nem történt meg.

*

A Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete a napokban rendkívüli közgyűlést tartott, mely alkalommal az időközi üresedések folytán — elnöknek: *dr. Bartha Nándort*, elnökhelyettesnek: *dr. Sümeghy Lászlót* és pénztárosnak: *dr. Joanovits Jenőt* választották meg. *Dr. Lénárt Dezső* titkár ismertette az 1913: XXV. t.-cz. 7. §-ának úgy a kir. közjegyzőkre, mint a kir. közjegyzőhelyettesekre kiható, súlyosan sérelmes rendelkezését. A szakasz felhatalmazza ugyanis az igazságügyministert arra, hogy a közjegyzői állást — pályázat mellőzésével — kérelemre közjegyző áthelyezésével töltheti be. E sérelem orvoslása a kir. közjegyzőhelyettesek létérdeke. *Dr. Sümeghy László* bemutatta azon memorandumtervezetet, melyet a központi intéző bizottság felkérése és irányítása alapján készített. A memorandumot a közgyűlés kevés változtatással elfogadta és megbízta az egyesület vezetőségét, hogy azt az igazságügyministernek nyújtsa át. Az egyesület bizik abban, hogy eme legutóbbi súlyos sérelmük orvosoltatni fog.

*

Személyi hírek: *Szilágyi János* máramarosszigeti kir. közjegyző állásáról lemondott. — *Vannai Gusztáv* lippai kir. közjegyző elhalálozott.

Kir. közjegyzőkké kinevezettek: *dr. Szilágyi János* máramarosszigeti kir. közjegyzői helyettes *Máramarosszigetre* és *dr. Kántor Győző* budapesti gyakorló-ügyvéd *Ilosvára*.

